

Prevenција oralnih komplikacija hemioterapije

Hemioterapija podrazumeva sistemsko lečenje zloćudnih bolesti hemijskim supstancama – citostaticima, koji deluju na ćelije u deobi prekidajući sintezu DNK u njima, i na taj način ih uništavaju. Obzirom da se maligne ćelije ne nalaze u istoj fazi deobe, davanjem jednog citostatika dolazi do uništenja samo određenog broja ćelija, dok ostale nastavljaju nesmetano da se dele. Zbog toga se u lečenju primenjuje polihemioterapija – davanje više različitih citostatika po određenom protokolu. Citostatici imaju i neželjeno dejstvo, jer ne deluju selektivno, dakle, samo na maligne ćelije, već i na zdrave ćelije, naročito one koje se brzo dele (koštana srž, ćelije kože i GI trakta uključujući usnu duplju). To, kada se radi o usnoj duplji, dovodi do neželjenih i neprijatnih posledica kao što su: mukozitis, gljivične, bakterijske i virusne infekcije, krvarenje na najmanju provokaciju i spontano krvarenje iz desni, suva usta, žarenje i pečenje, poremećaj čula ukusa i dr.

Kako sprečiti ili ublažiti probleme u usnoj duplji pacijentima na hemioterapiji

Pre početka hemioterapije veoma je bitno da stomatolog izvrši pregled usne duplje i da se uklone mogući izvori infekcije ili bola. To obuhvata:

- ekstrakciju zuba sa lošom prognozom (karijesom destruisani zubi koji ne mogu biti popravljani, zubi u terminalnom stadijumu parodontopatije...)
- sanaciju karioznih lezija i zamenu neadekvatnih ispuna
- uklanjanje lokalnih iritacija (frakturirani zubi, oštri rubovi ili neadekvatne proteze)
- uklanjanje čvrstih i mekih naslaga sa zuba

Stomatolog takođe ukazuje na važnost održavanja oralne higijene tokom hemioterapije i daje pacijentu potrebna uputstva za negu sluzokože usne duplje:

- redovno četkanje zuba i jezika (2-3x dnevno) mekom četkicom, upotreba zubnog konca
- mere oralne higijene sprovoditi oprezno, kako bi se izbegle mehaničke povrede oralnih tkiva
- ukoliko pacijent ne podnosi paste za zube tokom perioda kada je prisutan mukozitis, kao zamenu koristiti vodu, blagi rastvor sode bikarbone (1/2 kafene kašičice u 1dl vode) ili fiziološki rastvor.
- ukoliko je pranje zuba bolno, naslage sa zuba uklanjati štapićima sa vatom ili gazom natopljenom vodom

- izbegavati tvrdu i hrskavu hranu koja može iritirati sluznicu usne duplje, kao i jako topla i začinjena jela.
- ispirati usta sa blagim rastvorom sode bikarbone (3x u toku dana)
- zubne proteze održavati čistim i nositi što je moguće manje (samo tokom jela)
- za terapiju suvih usta povećati unos tečnosti, žvakati gume za žvakanje bez šećera, ispirati usta blagim limunadama, sisati tvrde bombone bez šećera
- suve usne: premazivati neutralnom mašću (vazelin) kako bi se sprečilo pucanje

doc.dr Jelena Mirnic,
Stomatoloski fakultet u Novom Sadu